

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi si Dumineca.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Anu XLI.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie armondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 86.

Dumineca, 10 Novembre 29 Octobre

1878.

Hohenwart si Andrásy.

Brasiovu, 9 Novembre 1878.

„Este o cruda ironia a sórtei, ca tocmai acelu barbatu de statu austriacu, la a caruia cadere a contribuitu din respoteri comitele Andrásy, a devenitu astadi celu mai aprigu aperiatoriu a politice esteriore a lui Andrásy. Comitele Hohenwart nu putea se si resbune intr'unu modu mai simtibilu, ministrulu de esterne nu putea se faca unu serviciu mai bunu acestui barbatu!“

Eata cuvintele, prin cari saluta „Pester Lloyd“ cuventarea memorabila, ce a tienut'o comitele Hohenwart in senatulu imperialu din Vien'a la 4 l. c. cu ocaziunea desbaterii generale asupra adresei de respunsu la discursulu tronului. Esclamarea plina de amaraciune a organului, care a servitu atatu de multu si sub tote impregiurarile politice barbatului de statu unguru, care conduce de unu siru de ani destinele esteriore ale monarchiei, esprima atatu de multu si este atatu de caracteristica pentru situatiunea presenta, incatu merita o mai de aprópe consideratiune.

Cetitorii nostri 'si voru aduce aminte de marea iritatiune, ce domnea in tota monarchia, in toamna anului 1871, candu se incinsese lupta intre ministerulu Hohenwart din Austri'a si intre dualistii nemti si maghiari, cari nu voieau se suferi cu nici unu pretiu unu ministeriu c'unu programu federalisticu, nu voieau se scie de impacare cu cehii din Boemi'a si cu celelalte nationalitati. In fine dualistii au invinsu. Hohenwart a fostu silitu se demissioneze si indatu dupa elu cadu si ministrulu de esterne Beust si in locul lui fu numitu „eroulu dilei“, comitele Andrásy, pe atunci ministru-presedinte alu Ungariei. Eroismulu acestuia a statu din aceea, ca a contribuitu a paralisá actiunea de impacare inaugurata de comitele Hohenwart. Deákistii si decembristii incarcau pe Andrásy de laude, ca-ci, diceau ei, elu a scapatu Austro-Ungari'a de hydr'a federalismului, impedecandu astfel, ca se nu devina o monarchia slavica. Serviciulu celu mai mare l'a facutu Andrásy atunci fora indoiela nemtiloru din Austri'a, ca-ci suprematia acestora era in prim'a linea amenintata, ei strigau, ca Hohenwart voiesce se-i jertfésca in Boemi'a cehiloru, ei mersera cu lamentatiunile lor pana la Berlinu! Decembristii nemti 'lu si primira pe Andrásy la Vien'a cu brajele deschise si diuarele loru facura din elu peste nópte unu alu douilea Metternich. Simpatiele loru pentru noulu ministru de esterne cu pinteni si cu kalpak, care declarase resbelu slaviloru, ajunsera la culme, candu Andrásy a declarat in not'a s'a circulara, ca grij'a lui principala va fi a sustiené cele mai amicabile relatiuni cu Germani'a.

Dela caderea lui Hohenwart trecura siese ani, plini de eveneminte esteriore. In intrulu monarchiei nu s'a petrecutu nimicu mai insemnatu. Totu comitele Andrásy conduce afacerile ei esteriore si totu dualistii neamtio-maghiari sunt la carma. Si totusiu ce mare schimbare intre situatiunea de astadi si de atunci. Aceia, cari in 1871 admirau curagiulu manifestatu de comitele Andrásy in combaterea slavismului, ilu acusa astadi a fi ajutoratu numai caus'a slaviloru prin politic'a s'a, a fi compromisu astfelu interessele dualismului in gradulu celu mai mare. Nemtii decembristi din Austri'a, cari ilu felicitau ca pe unulu, carele a contribuitu a-i scapa la 1871 de imbraiosiaru ceho-slaviloru, i facu acuma opositiunea cea mai inversiunata si declara, ca a condusu monarchia pe nesci carari pline de pericole. Si in momentulu, candu nemtii se pregateau a desavua intr'o adresa catra tronul tota politic'a comitelui Andrásy, vine Hohenwart, capulu reutatoru federalistice, ministrulu amicu slaviloru, pe care alu fi resturnatu la 1871 i se atribuia lui Andrásy de gloria, vine si 'lu

apera, chiaru in contra amiciloru sei de odinóra s'in contra connationaliloru sei unguri.

In adeveru o cruda ironia a sórtei. Hohenwart si-a sesbunatu asupra lui Andrásy luandu'lu in aperare. Dér' cumu l'a aperatu? Asia incatu fiecare argumentu ce l'a adusu pentru politic'a lui de ocupatiune contine o teribila acusatiune a lui Andrásy in ochii dualistiloru si in deosebi a maghiariloru. Comitele Hohenwart sustiene ca singur'a eróre a lui Andrásy a fostu, ca n'a pusu in lucrare ocupatiunea Bosniei la timpu, adeca inainte de congressu. Caus'a traganarei lui Andrásy o vede Hohenwart in politic'a interióra. Acést'a pórtá vin'a principala ca ocupatiunea a costatu atatea jertfe. Andrásy n'a cutediatu se lucre de-a-dreptulu in contra partideloru dela guvernulu, de aceea a cerutu mandatulu la Berlinu ca astfelu aretandu, ca e silitu a intreprinde actiunea bosniaca, se-o justifice inaintea propriei sale partide. Andrásy, dise Hohenwart, a trebuitu se duca in eróre pe ai sei pentru a face possibila acést'a actiune care nu e nici nemtiésca, nici slava, seu maghiara, ci austriaca. Andrásy a desvelutu stindartulu negru-galbenu si acést'a o considera Hohenwart de celu mai mare meritu alu lui. Hohenwart aperandu pe Andrásy combate politic'a unilateralu nationala, combate sistemulu domnitoriu suprematisticu si finesce accentuandu, ca numai merge asia, ca o politica tare si cu succesu se se póte portá numai cu popóre multiamite, ca problem'a cea mai urgenta a guvernului este a restabili pacea intre popóre. Adeveratu, ca comitele Andrásy n'a potutu face unu serviciu mai mare rivalului seu dela 1871, decatu prin inaugurarea unei actiuni, care, cumu asigurá Hohenwart, trebuie se duca la invingerea principiulu egalei indreptatiri

Din camer'a Austriei.

Desbateru proiectulu adresei de respunsu la discursulu tronului propusu de Dr. Kopp si acceptatu de comisiune s'a inceputu in siedinti'a din 4 Nov. Cetitorii nostri sciu, ca acestu proiectu, combate politic'a de ocupatiune a comitelui Andrásy in terminii cei mai aspri, imputandu guvernului, ca a lucratu pe ascunsu pentru ocupatiunea Bosniei si a Herzegovinei dandu asigurari si facendu promisiuni, pe cari apoi nu lea potutu tiené. Proiectulu se finesce cu urmatóriele cuvinte: „Maiestatea Vóstra binevoiesca pré gratiosu a luá la cunoscintia adenc'a neodihna, de care fura cuprinse popórele Austriei, candu vediura, ca destinele imperiului au fostu conduse pe nesce carari cu totul noue si pline de pericole, fara ca se se fi ascultat vocea reprezentantiloru constitutionali ai tieri.“

Referentulu Tomaszczuc, deputatu Bucovineanu, recomanda mai antaiu proiectulu de adresa spre primire, si ilu depune pe biroulu adunarei. Presedintele deschide apoi desbateru generala. Primulu vorbitoriu in contra adresei a fostu comitele de Hohenwart. Cuventarea acestuia a fostu cea mai insemnata dintre tote si se considera ca unu feliu de cuventu-programu alu partidei lui Hohenwart. A fostu fórté interessantu a vedé pe unu Hohenwart, pe unu contrariu politicu nu numai principiariu, ci chiaru si personalu alu comitelui Andrásy, cumu vine acuma se apere politic'a de ocupatiune a rivalului seu celu mai mare; dér' óre facutau elu astfelu? Nu, Hohenwart a vorbitu in contra adresei si pentru ocupatiune si cu tote acestea n'a aperatu politic'a comitelui Andrásy, ci din contra a declarat, ca succesele din Bosni'a nu sunt a se multiami politice, ci numai armatei, ca ministerulu de esterne a comisu o mare neglijentia, decisenduse asia tardiu pentru ocupatiune. Ministerulu nu a trebuitu se astepte cu actiunea pana ce s'au organisatu bandeles fanatices din Bosni'a. Adeveratu, ca brav'a armata a delaturatu tote pe-decele, dér' acést'a avemu se o multiamimu érasu

numai armatei. Actiunea, odata gloriosu inceputa, dise Hohenwart, trebuie se o ducemu la unu finitu gloriosu. Sustienerea Turciei nu mai póte se fia astadi scopulu politice orientale austriace; Turci'a fiindu stérta de catra congressulu dela Berlinu din sirulu mariloru poteri, noi trebuie se ne ingrijimu numai de asigurarea fruntarieloru nóstre sudostice ale Dalmatiei si Adriei.

In fine a aretatu, ca incorporarea Bosniei coresponde numai vechiloru traditiuni ale Austriei. Trecédu la critic'a adresei comitele Hohenwart vine a vorbi asupra politice interiore a monarchiei — celu mai importantu pasagiu alu cuventarei sale — si dice, ca tote greutatile interiore, cari impedeca marea actiune din afara vinu de acolo, ca la noi in monarchia se face politica unilateralu nationala, ca totu ce nu e nemtiescu seu ungurescu, trece de inimicu seu este tractatu, ca inimicu, ca de aci vine si fric'a de inmultirea elementului slavicu, de aci trist'a aparintia, ca sistemulu domnitoriu nu scie ce se incépa cu doue tieri de nou castigata, de aci politic'a, care cere, ca Austri'a se abdica ca potere mare pentru ca se remana potere mare partid'a domnitoru. Ce adresa este ast'a, care dupa unu siru de imputari nu póte se dica alta, decatu „ne tememu“? Domniloru! rupeti acést'a harthia, dise Hohenwart, indreptati catra Maiestatea S'a o adresa, in care se diceti, ca sunteti gata a face, ca cuventulu datu in numele Austriei se se tiena, desi recere jertfe grele. Diceti inse si aceea, ca asia nu mai merge, ca numai cu popóre multiamite se póte portá o politica tare, ca prin urmare prim'a si cea mai urgenta problema a guvernului este a restabili pacea intre popóre. (Bravo! in drépt'a.)

Intre vorbirile pentru adresa se distinge aceea a tinerului deputatu polonu din Galiti'a Hausner. Vomu reveni inca la acésta interessanta desbateru. Ea s'a finitu prin aceea, ca proiectulu de adresa susu memoratu s'a primitu cu mare majoritate in siedinti'a din 5 Novembre. Va se dica, adunarea deputatiloru austriaci s'a declarat in contra politice comitelui Andrásy! —

Congressulu nationalu bisericescu

alu romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a.

In siedinti'a XIII, a urmatu la ordine reperulu comisiunei scolastice. Reportorulu comisiunei Stef. Iosifu, cu privire la propunerea facuta de Preasanti'a S'a Episcopulu Ioanu Metianu, pentru infintierea unei preparandie de fete pentru provinci'a metropolitana, si la propunerea dep. Vincentiu Mangr'a, pentru infintierea unei academii teologice propune, si congressulu recomanda aceste propuneri consistoriului metropolitanu spre studiare si a veni la congressulu viitoriu cu unu proiectu motivatu in privintia infintiarei acestoru institute.

Subreportorulu comisiunei scolastice, Dr. Iosifu Hodosiu, facendu istoriculu fondului de pensiune invetiatorescu, afara cumca desi diecesele au facutu pasii necesari si la timpulu seu pentru infintierea fonduriloru proprie de pensiuni, totusi ministerulu de culte si instructiune a denegatu acestu dreptu dieceselor, propune deci a se face in caus'a acest'a o reprezentatiune la ministeriu, si acést'a se o presenteze ministrului o deputatiune, carea in casu de trebuintia se faca pasi pana si la inaltulu tron. Propunerea primindu-se din partea congressului, cu compunerea adresei se insarcinéza Dr. Hodosiu si Parteniu Cosma, er' in deputatiune, se alegu 7 membri, metropolitulu cu episcopii, cav. de Puscariu, A. Mocioni, P. Cosma si An. Trombitasiu. Totu reportorulu Dr. Hodosiu reportandu

D. presedinte alu consiliului si ministru de lucrari publice I. Bratianu.

(Fine.)

D-loru, permiteti-mi se dicu cateva cuvinte asupra cestiunei Dobrogei, incepandu prin a ve spune, ca pana acumu nici unu strainu nu 'i-a venit in gandu, ca se va gasi unu romanu, care se fia contra luarii Dobrogei. D-loru, tractatul dela Parisu ne a datu Basarabi'a, pentru-ca imperatul Napoleonu si toti omeni soi de statu dobandisera incredintia, ca romanii au intr'ensii poterea de a se devolta si a deveni bulevardulu cerutu alu Orientulu. De aceea ni s'a datu o bucata a Basarabiei cu Delt'a Dunarei: din nemernicia omeniloru, cari erau pe atunci la putere, mai alesu in Moldov'a, la care se alipse Delt'a, unde in capulu guvernulu era unu strainu, Vogoride, s'a perdatu si amu remasu cu Basarabi'a, fora apa. Noi nu amu avutu nici unu peticelu, nici chiaru dreptulu de a pescui in canalulu ce despartiea Dobrogea din insulele din Dunare; gascele din ti'ra erau prinse de turci de pe apa. Ei bine, noi ne amu prezentatu inaintea Congressulu dela Berlinu si amu lucratu nu numai pe lenga toti plenipotentiaru poteri-loru, ci si pe lenga toti omeni, cari puteau se aiba o inriurire asupra loru. Catra Russi'a ne prezentamu cu dreptulu nostru ab antiquo si ii diceamu: Basarabi'a niciodata nu a fostu a v'ost'ra, ci a n'ost'ra, si fora dreptu ne-ai luat'o si inainte ca si acumu, calcandu angagiamentele formale, pe care le ai luat; er' Europei 'i diceamu, ca Basarabi'a e unu interessu europenu se fia in manile n'ost're. Caci candu te adresezi la omeni de statu, nu e cestiune nici de sentimente, nici de afectiuni. nici chiaru de nenorocirea, care pote te isbesce, e cestiune numai se fia unu interessu, care se'i priveasca directu si pe ei. Libertatea guriloru Dunarii era de unu interessu europeanu si mai alesu de unu interessu directu germanu si austriacu. Fiti incredintati, d-loru, ca nici un'a din poteri n'a datu Basarabi'a cu bucuria Russiei, der' tote au facutu prin darea ei unu sacrificiu pentru pace; fiindu-ca, dupa cumu va spusu forte adeveratu colegulu meu, de cate ori plenipotentiaru russi vorbeau de vr'o concessiune ore-care, poteri le respundeau: v'amu datu destulu, v'amu datu Basarabi'a. Ne-a luat' der' Europ'a Basarabi'a, der' ne-a datu Dobrogea. Dupa cumu s'a disu, au avutu acestu simtiementu de delicatetia tote poteri si nu au disu, ca ne-o dau ca schimbu, ci fiindu ca tiu la libertatea navigatiunei Dunarii. Si in adeveru, ca fora a posede unu tiermu alu Dunarii, noi nu potemu ave in posesiune gurile Dunarii. Ne-a datu der' Europ'a Dobrogea ca se fimu riverani, ne-a datu gurile Dunarii si ne-a datu chiaru insul'a Sierpiloru, pe care a adaus'o pe urma si dandu-ne aceste tote, Europ'a a aretatu temerile, ce-ar' fi avutu pentru libertatea Dunarii, de ar' fi facutu altfelu si asigurariile, ce vede in privinti'a acest'a, dandu-le noue.

D-v'ost'ra inse diceti: da, der' are se vie Russi'a se voiesca a trece prin Dobrogea si are se ne o ia pentru acest'a; si pe candu se dicea acest'a unu altulu a adagatu: de ce s'o mai luamu, deca are se ne-o reia Russi'a? Der' ne luandu-o, ore strainii nu au se ne dica cu dreptu ceventu: Basarabi'a poteti se o aparati mai bine? Ce ar' pote se respundia la o asemenea obligatiune acei ce se opunu la luarea Dobrogei? Nimicu seriosu: ca-ci in adeveru, nu este de tagaduit, ca Basarabi'a, pe care o perdemu, n'are hotare, care se pote fi aparate catu de puçinu in contra unei invasiuni, este unu campu deschisu, imposibilu de aperatu. Totu asi'a e si cu Dobrogea, care este despartita de Russi'a prin celu mai mare fluviu alu Europei si prin mare? Nu, Dobrogea evidentu este multu mai aপরাতা naturalu in contra invasiuniloru decat' Basarabi'a. Prin urmare, deca diceti, ca nu potemu aপরাতা libertatea Dunarei fora a ave Basarabi'a multu mai lesne de cuceritu, cumu poteti se sustieneti, ca nu o potemu aপরাতা avendu Dobrogea, multu mai usioru de aperatu decat' Basarabi'a? Si apoi, d-loru, nu perdeti din vedere, ca atunci candu Russi'a va voi a ne lua Dobrogea, spre a se face stepana pe gurile Dunarii, niciodata noi nu vomu fi singuri spre a aপরাতা Dobrogea si gurile Dunarii, conditiunile voru fi cu totul altele atunci, decat' astadi. Europ'a 'si-a pastratu comisiunea dunarena, a luat' tote garantiile possibile pentru libertatea Dunarii, a doveditu cu acest'a interessulu celu mare, ce are pentru libertatea navigatiunii pe acestu fluviu; si prin urmare, nu voru pote niciodata muscali se ne ia Dobrogea, gurile Dunarii, decat' printr'unu resbelu mare. Nu uitati, ca tocmai din acestu punctu de vedere Europ'a ne-a datu locu in comisiunea dunarena. Acest'a e inca unu argumentu in contra acelor'a, ce nu voiescu se primimu Dobrogea. Deca acei d-ni nu voiescu a lua Dobrogea, fiindu ca nu o se potemu s'o tienemu, apoi Delt'a Dunarii, care ni s'a datu, cumu o s'o pastramu si fora Basarabi'a si fora Dobrogea? Atunci ce voiti d-v'ost'ra? Se ne inchidemu aici din tote partile, se redicamu unu zidu slavicu de tote partile in giurulu nostru? Alte natiuni facu resbele crancene, ca se aiba seu gurile unui fluviu seu o mare, si noi, pentru amendou se refusamu de a le ave? Acest'a ar' fi ca se afirmamu, ca suntemu cei mai nemernici din tota lumea. (Aplause.) Intielegu, ca amu refusatu se cedamu Basarabi'a, fiindu-ca n'amu voitu se ne facemu venditori al pamentulu

in privinti'a opririi cartiloru de sc'ola, prin ministeriulu de instructiune, face propunerea a se recerca ministerulu de culte prin o adresa, ca inainte de a publica oprirea cutare carti, se intrebe autoritatile n'ost're scolare, deca cartea respectiva e introdusa in sc'ole de consistoriele eparchiale, totodata se spuna motivele opririi cu indicarea chiaru a pasageloru dificultate, pentru a se constata incatu dificultatea este intemeiate si in catu nu. Propunerea acest'a se primesce.

Subreportorulu P. Suci, in privinti'a reprezentantiloru in comitetele scolare comitatense, propune, si congressulu decide, ca autoritatile n'ost're scolare se se acomodeze in privinti'a acest'a legiloru sustat'ore, avendu in vedere interesele sc'oloru n'ost're confessionale. Er' in privinti'a scaunelor scolare decretate prin lege, se decide a se declar'a, ca comitetele parochiale la noi forma totodata si scaunele scolare.

In siedinti'a XIV. a urmatu continuarea reportulu comisiunei scolare. Cu privire la starea sc'oloru din fostulu confiniu militar' banaticu, subreportorulu I. Jonasiu face istoriculu acestoru scoli, aretandu ca dupa originea loru ele sunt sc'ole confessionale, si guvernulu le pretinde a fi sc'ole comunale. Propune si congressulu primesce, ca atatu in caus'a fondulu scolaru granitiar'escu catu si pentru castigarea sc'oloru granitari pe sem'a confessiunei n'ost're. se se faca o reprezentatiune la ministeriu. Cu substernerea acesteia se insarcineza deputatiunea esmisa in caus'a fondulu de pensuni.

Dupa acest'a a urmatu reportulu comisiunei scolare despre activitatea senatulu scolaru in consistoriulu metropolitanu. Din acestu reportu resulta, ca in decursulu periodulu de timpu dela 1875—1878 au incursu, dupa cum se pote vede din protocoalele de esibite, cu totulu 705 numeri, din cari de resortulu senatulu scolaru au fostu 74 si si-au aflatu resolvirea loru in 5 siedintie. Cause disciplinari apelate au fostu numai 3, dintre cari 2 s'au resoltu un'a e in restantia.

Cu finea anulu scolaru 1877 au fostu copii deobligati a frecuenta sc'ola: in Archidieceasa 81,465; Dieces'a Aradului 48,077; Dieces'u Caransebesiulu (fara de confiniu militar') 19,672. In districtulu Oradiei-mari 22,252. Cu totulu 171,466. — Din acesti'a au fostu in etatea dela 6—12 ani: in Archidieceasa 57,013; in Dieces'a Aradului 32,606; in districtulu Oradiei-mari 15,261. Sum'a 104,880. — In etatea dela 12—15 ani, in Archidieceasa 24,452. Dieces'a Aradului 15,471; districtulu Oradiei-mari 6991. Sum'a 46,814. — Caus'a ca cifrele de sub II. si III nu consuna cu cele de sub I. precum ar' trebui se fia, se motiveza prin aceea, ca in Dieces'a Caransebesiulu nu s'a facutu impartirea dupa etate ci numai dupa secsu.

Dupa secsu au fostu in Archidieceasa (nu s'a facutu evidentu). Dieces'a Aradului copii 24,715, fetitie 23,362; Dieces'a Caransebesiulu copii 10,402 fetitie 8270; Oradea-mari copii 11,831, fetitie 10,421. Sum'a copii 46,918, fetitie 43,053. — Au frecuentatu sc'ola in Archidieceasa 54,459; Dieces'a Aradului 11,020; Dieces'a Caransebesiulu 9304; districtulu Oradiei-mari 5609. Suma 80,392. Subtraguandu acestu numeru de copii umblatori la sc'ola din numerulu copiiloru deobligati a frecuenta sc'ola indicatu la I. resulta, ca preste totu nu au frecuentatu sc'ola — 91,074 copii.

Dupa secsu au frecuentatu sc'ola: In Archidieceasa (nu s'a facutu evidentu); in Dieces'a Aradului copii 9668, fetitie 2452; in Dieces'a Caransebesiulu copii 6734, fetitie 2573; in Dieces'a Oradiei-mari copii 3515, fetitie 7019. In comparatiune cu anulu premergatoriu a crescutu numerulu copiiloru umblatori la sc'ola — in Dieces'a Caransebesiulu, — cu 1082 seu 184% — In privinti'a celorlalte eparchii se observa, ca in Archidieceasa nu s'a facutu reportu scolaru anulu 1877; er' in protocolulu sinodulu dela Aradu la pag. 16 se face adeveratu provocare la conspectulu senatulu scolaru, care conspectu inse nu se afla aclusu la protocolu.

Scoli elementari si capitali au fostu in Archidieceasa 733, Dieces'a Aradului 359, Dieces'a Caransebesiulu 234, districtulu Oradiei-mari 315. Sum'a 1641.

Numerulu invetiatoriloru au fostu in Archidieceasa 827, in dieces'a Aradului 359, in Dieces'a Caransebesiulu 234, in districtulu Oradiei-mari 208. Sum'a 1628.

Gimnasia sunt 2, unulu superioru in Brasiovu si altulu inferioru in Bradu; celu de antaiu cu

171, celu din urma cu 52 elevi. Sc'ola reala impreuna cu gimnasiulu din Brasiovu are 73, cea comerciala 17 elevi. Sc'ola primara totu de acolo are 272 copii, 177 fete si sc'ola de meseriasi 50 elevi. — Institutulu pedagogicu din Archidieceasa are 101 clerici si 20 pedagogi, celu din Aradu are 81 clerici si 96 pedagogi. Institutulu din Caransebesiu are 31 clerici si 28 pedagogi.

Pentru inaintarea trebiloru scolare consistoriulu metropolitanu propune in reportulu seu sistemizarea postulu de asessoru referinte in senatulu scolaru metropolitanu. In privinti'a acest'a in sinulu comisiunei s'a ivitu doue propuneri, un'a a maioritatii care sustinea necesitatea unui astfelu de referinte, si alt'a, care nu recunoaste acest'a necesitate, aflandu ca astfelu de institutiune sta in contradicere cu statulu organicu. Din incidentulu acestoru propuneri s'a incinsu o desbatere infocata din ambele parti. Oratorii pro si contra nu incetau. In fine congressulu, dupa cererea a 20 membrii puindu la votu secretu propunerea minoritatii din comisiune, acest'a se primesce cu 35 voturi contra la 28 voturi.

„Biserica si Sc'ola.“

Grecisarea romaniloru din Macedoni'a.

„Curierulu Orientulu“, diariu, care ese in Constantinopolu si alu carui redactoru este unulu din cei mai zelosi filoromani, a publicatu din Nevest'a (Macedoni'a) o corespondintia relativu la aneltilire greco-fanariotiloru, ce-o vedemu tradusa in „Resboiulu“ si in care se dice intre altele:

„Am vediatu din diariulu capitalei, ca dupa propunerea dlui Waddington, reprezentantulu Francei, congressulu din Berlinu a decisu, ca locuitorii din Turci'a europena se potu bucura in viitoru de libertatea civila si religi'osa fara osebire de rasa si cultu. Hei bine, eu credu ca acest'a hotarire a congressulu priveste pote pe alti locuitori, der' nu pe ai Turciei europene, pentru ca in Turci'a sunt mai in tote orasiile si orasiilele congrese de greci-fanarioti, cari oprescu in tote dilele libertatea civila, adeca invetiarea limbei materne tutuloru celoru, cari nu sunt de vitia grecesca. Dv'ost'ra sciti, ca orasielulu nostru Nevest'a este locuitu numai de romani. Acum doi ani era aci unu june Nevestiotu, anume Constantinu Ionescu, care 'si-a facutu studiele la Bucuresci si se intorsese in patria. Cativa din cei mai bogati compatrioti ai nostri, voindu se invetie pe fii lor si pe fii altoru parinti seraci limb'a materna, au angagiatu pe tenerulu Ionescu ca institutoru, platindu'lu din pung'a loru propria, de ore-ce veniturile sc'oloru n'ost're comunale sunt in manele unoru romani greciti, cari urmarescu cu tote midiolocel' potinciose grecisarea compatriotiloru loru romani. Ionescu inse nici n'a fostu ingaduitu a da lectiuni copiiloru in sc'ola n'ost'ra comunala, ci a fostu silitu se invetie in propria s'a locuintia. In urma s'a mai intorsu in patria si unu altu patriotu, d. H. Nacea, care asemenea 'si a facutu studiele in Bucuresci. Romanii, vediu, ca cresce numerulu copiiloru, cari alergau la lectiunile de limba materna, si ca d. Ionescu nu 'i de ajunsu pentru toti, angagiara si pe d. H. Nacea, ca alu doilea invetiatoru la sc'ola romana. Atunci unu Nevestiotu 'si a oferitu propria s'a casa, situata in mediuloculu orasiulu, pentru a se instal'a acolo provisoriu o sc'ola romana.

O observare am de facutu aci. De cate ori greco-fanariotii au voitu se 'si atinga scopulu, s'au servitu de autoritatile imperiale, ca de organe orbe si supuse. Caimacamulu din Florin'a s'a grabitu a merge la Nevest'a insoçitu chiaru de episcopulu grecu si de unu bim-basia de zapcii. Indata ce au sositu la Nevest'a, acesti dni au facutu noptea o cercetare in casele celoru doi profesori, der' fara folosu. In adeveru, n'au potutu gasi la ei, de catu cateva carti scolare in limb'a romana, procurate prin autoritatile imperiale din Sa'onicu si trecute prin censura. Der' comedi'a s'a sfersitu cu inchiderea sc'olei romane si cu arestarea celoru doi profesori, cari au fostu dusi, ca criminali la Florin'a, pentru a fi tramisi de acolo la Monastiru. Patru s'au cinci persone din cele mai cu influentia dintre romani au insoçitu pe cei doi profesori. Remane acum a se sci deca mutisarifulu din Monastiru va sci se descopere intrig'a si nevinovati'a celoru doi romani, cari n'au comisu alta crima, de catu ca au predatu limb'a nationala.

strabunilor nostri. (Aplause.) N'amu voitu se facemu acést'a cu nici unu pretiu, cu tóte ca ni s'a disu, ca déca primimu schimbulu, ne da ori-catu vomu vré din Bulgari'a. Ní s'a disu: cereti ori-cate miliarde dela Russi'a; elle doit vous les payer, si eu am respunsu d'impreuna cu colegulu meu, ca banii 'i facu ómenii vrednici, dér' pamentulu stramosiescu nu se póte face. (Aplause.) Dér' noi amu esageratu, amu spusu, ca nu potemu se pastramu Dobrogea fora Basarabi'a, si nu voimu se luamu acésta respundere inaintea Europei, care póte intr'o di va cere socotéla acelor, cari au datu Basarabi'a, nu amu voitu se ne facemu complici; noi amu lasatu Europei respunderea acést'a. Dér' dupa ce Europ'a a luat asup'r'a ei tóta respunderea, se venimu noi astadi si se nu primimu Dobrogea, ar' fi de a aretá, ca suntemu nemernici, fiindu-ca, cumu am disu si in Senatu: Cumu Pamentulu acéla, care este intre mare si intre celu mai mare fluviu alu Europei, la care ravnesce tóta lumea, noi se dicemu, ca n'o selu potemu stapani, tocmai noi, ai caroru stramosi au versatu acolo siróie de sange, ca-ci Dobrogea a fostu pamentu romanu si tocmai mai pe urma a devenitu campu deschisu tuturor invasiunilor, cari au navalitu din Asi'a. Acést'a ar' fi potutu se fia unu argumentu; dér' timpurile invasiunilor barbare au trecutu; astadi numái este téma, ca are se vina o invasiune a barbarilor din Asi'a, fiindu-ca ei astadi sunt sclavii popóreloru civilisate din Europ'a, ai Russiei si ai Angliei. Astadi nu póte se fia vorb'a, de catu de o cucerire regulata a unei poteri europene. Eu intrebam odata pe agentulu rusescu, pe baronulu Offenberg asup'r'a acestei temeri si mi dicea: noi se ve luamu? Dér' nu avemu pamentu destulu? Atunci am disu: incepu se banuiescu, ca-ci nu este nici unu omu in lume, care se dica: nu'mi dá Dómnne. Spune-mi, ca Romani'a, devenindu stapanu a guriloru Dunarii, representa acolo unu interessu european, si déca ve'ti incercá ati vedé pe Europ'a in pecióre, fiindu-ca gurile Dunarii nu le póte lasá niciodata Europ'a se cadia sub stapanirea rusesca. Eu nu potu se impartasiescu semtiementele d-lui Ionescu, care facea apelu la generositatea Russiei, eu nu am credintia in semtiementele ale guverneloru, nici ale natiunilor, ci numai in interesele loru, si cu tóte, ca principele de Bismarck a disu, ca gurile Dunarii nu sunt de unu interessu germanu, totusi poporul germanu raspunde din contra, fiindu-ca gurile Dunarii sunt de unu interessu capitalu pentru Germani'a, si acésta idea o impartasiescu chiaru si prine. de Bismarck, dér' a trebuitu s'o ascundia unu momentu, pentru scopuri politice, in interessulu pacii. Gurile Dunarii sunt mai alesu pentru Austri'a de unu interessu cu totul particularu, si noi suntemu sentinela aperiátore a guriloru Dunarii. Asiá dér' se fimu barbati, se fimu cu minte si nu ne vomu aflá niciodata fa'ia in fa'ia cu o singura putere, care ar' voi se cucerésca gurile Dunarii.

Diceau unii oratori, ca noi traimu din ilusiuni. Ei bine, inca intielegemu acést'a, candu Dobrogea erá tíera turcésca si candu credeamu, ca Turci'a este chivotulu nostru si ca numai, déca ea va fi tare si mare, noi potemu se scapamu. Intielegeamu atunci se dicemu, cá se nu atingemu pe Turci'a; dér' astadi chiaru Turci'a se simte fericita, ca la gurile Dunarii va vedé in noi unu elementu, care nu amerintia se'i iè nici Constantinopolu, nici Epirulu.

Dér' se mai dice, ca bulgarii au se ne faca resbelu. Numai discutu cestiunea, ca Dobrogea nu este tíera bulgarésca, si ca prin urmare bulgarii nu au asup'r'a ei nici unu dreptu. Dér' ati studiatu d-vóstra Dobrogea. In Dobrogea sunt nesce colonii bulgaresci mai mici, decatú cumu sunt coloniile din Basarabi'a, ceea ce dovedesce, ca populatiunea principala a Dobrogei sunt romanii, ér' nu bulgarii, cari au venitú mai tardiu si s'au asiediatu aci cá colonisti. Apoi, déca este asiá, pentru ce nu v'a fostu téma de bulgarii din Basarabi'a, cari erau numerosi, si cari prin administratiunea guvernului nostru constitutionalu sunt mai destepti si dispunu de mai multe miiduloce materiale, morale si intelectuale? Ei bine, nimeni nu póte se dica, ca bulgarii au se se scóle contr'a nóstra; nimeni nu póte se dica, ca Dobrogea este bulgarésca; nimeni nu póte se se gandésca, ca coloniile de acolo au se se redice in contr'a nóstra.

Eu sunt incredintiatu, ca nu va fi unu singuru bulgaru, carniá se'i vina idea se ne faca opoziune, celu puçinu o opoziune seriósá; póte se se gasésca unu omu, doui din bulgari, care se se incerce se scóle populatiunea, dér' o resistentia seriósá, se fiti siguri, ca nu va fi. S'a adusu de esemplu Herzegovin'a si Bosni'a; apoi póte fi comparatiune intre acestea si Dobrogea? Situatiunea este óre aceeaasi? Dovada, ca nu va fi nici o resistentia, este, ca ei nu s'au opusu rússiloru, nu s'au opusu nici turciloru, cari 'i-au cuceritu, si nu s'au opusu, pentru-ca sunt ómeni, cari traiescu in campuri bogate si au trebuintia de pace. Fiti dér' incredintiatu, ca in Dobrogea nu vomu gasi nici o resistentia. Aveti credintia in barbati'a romanilor, ca voru sci se face o Romania libera dlntr'o tíera, care a fostu a stramosiloru nostri, dlntr'o tíera bogata, care ne asigura de gurele Dunarii. Numai atunci Romani'a póte se fia de interessu european, candu vomu avé gurele Dunarii in manile nóstre. Candu inse nu vomu avé Dobrogea, nu vomu avé nici gurile Dunarii si tíera nóstra ne mai presentandu nici unu interessu european, atunci celu d'antainu strainu venitú 'si va

jocá calulu in Romani'a dupa placulu seu si acei, cari au voitu totdeanu'a se ne inghitia, voru domni peste vointi'a romanilor. (Aplause prelungite.)

Têrgulu de fete dela „Gain'a”. (A geinai leányvásár.)

Traductiune din diariulu belletristicu maghiaru „Fővárosi Lapok” dupa E. Sarkady.

Muntele „Gain'a” mai inainte se tienea de comitatulu Zarandului, acuma inse, dupa desfiintarea aceluia, se tiene de comitatulu Huniadoréi. In partea nordica a acestui comitatu se afla acea grupa de munti, care se intinde pana la Abrudu, unde se impreuna cu „Detanat'a”. Unulu din cele mai inalte vérfuri ale acestei grupe este Gain'a, pe alu careia platou, care are o estensiune de aprópe doué miluri, se tiene stramosiesculu téggu de fete.

Numele muntelui 'si are povestea s'a, pe care simplulu poporu locuitoriu in giuru cu profunda convictiune o enaréza strainului. Mie mi-a spus'o unu motiu (romanu din muntii apuseni) betranu. Observu, ca „Geina” e cuventu romanu si insemnéza: gaina. Povestea suna:

Unu bietu jidanu betranu pribegieá odinióra prin muntii aceia, cautandu-si patria. Fiindu ostenitu, adormi pe acelu vérfu de munte. Deodata unu sgomotu mare 'lu destépta din somnu, se uita impregiuru si vede, ca nu departe de elu se asiediasc o gaina de aur de marime estraordinara. Jidanulu alérga dupa ea si cauta s'o prinda. Dér', candu se apropiase, ea se redicá si sburá departe pana la Rosi'a, unde mai pe urma se lasá josu. De atunci sunt acolo bai de aur, ca-ci gain'a de aur e mam'a aurului, ér' omului nu-i este ertatu s'o véda, ca-ci catu o vede, sbóra si cine a vedut'o, móre. Bietulu jidanu inca a moritu, de mirare s'a prefacutu in stanu de pétra.

Asiá o povestesc tieranulu munteanu, cumu a audit'o dela mosiulu seu, si asiá o spune mai departe nepotului seu. Déca a crediut'o acéla, crédia-o si acést'a. Asiá dér' pe muntele „Gain'a” se tiene téggu de fete.

Serbarea acestei datine strabune cade pe Duminec'a dupa diu'a santiloru Petru si Pavelu a calindariului resariteanu. Din impregiurime departata vine atunci poporul aici, neveste si fete in haine serbatoresci. Intre femeii gasesci cate un'a chiaru si de cate o suta de ani. Ceat'a fecioriloru sosesce cu flori in palaria, in peptariu venetu si 'n cióreci impodobiti cu sinóre vinete. Cei mai cu stare vinu calari, ér' altii, carora nu le da man'a, pe josu, dér' nu lipsesce, numai se póta veni, nici celu ce locviesce diece miluri departe. Este interessantu a privi la cei ce vinu, ca-ci si femeile tocmai asiá de bine stau calari, cá si barbati. Catra amiédi s'au adunatu mai toti si acuma se incepe „téggu”.

Astadi, in contra numerei sale, numai este téggu, ci chiaru numai o serbatóre poporala interessanta. Bine, ca pana la amédiu se face si ceva tégguéla, cine are ceva de vendutu, imbiia pe cei ce voru se cumpere, dér' vendiarea aici este scopu secundariu. Trecerea cea mai mare o are vinulu si rachiulu. Beuturile aceste facu voia buna, si de ast'a au lipsa pe dupa amédiu.

Am intreatu pe unii ómeni mai betrani, ca óre si mai inainte asiá se tienea téggu? Unulu dintre ei cu placere 'mi respunde: „Ba dieu, nu se tienea asiá, domnule. 'Mi aducu amimte, ca pre candu eramu copilu, fete de capetatu nu veniau cu man'a góla cá astadi, ci 'si aduceau si zestrea cu sine. Déca i placea fat'a ori zestrea, si nici fat'a nu se impotriviea, feciorulu 'i dá man'a, pop'a erá de fa'ia: ii cunúná. Atunci nu se cerea carte de botezu, iute se facea nunt'a. Ei, dér' e greu aici se se suie si omulu singuru, dér' inca si cu averea s'a. Asiá apoi cu incetulu s'a perdutu datin'a. Dér' nu face nimica! Fete de capetatu si acuma sunt destule aici si astadi multe casatorii voru fi urmarea téggu dela Gain'a. Déca vrei, 'ti poti duce si d-t'a de aici o nevésta acasa. Sunt bune la lucru fetele aceste.” — I-am multumitu betranului pentru sfatulu seu celu bunu si m'am dusu mai departe se privescu.

Aici poti vedé fete de admiratu, abia gasesci ocaziune a criticá. Aerulu celu bunu de munte rosiesce fe'iele loru si dintii loru toti sunt de albétia orbitóre. M'a primitu mirarea, ca abia ici colo vedi cate o fata bruneta, pe candu feciorii toti sunt óchesi. Óre Darvinnu scire-ar' spune, cumu vine asta? Imbracamintea femeiloru afora de hainele de panza consta din cretintia, legata inainte si indereptu si dlntr'unu peptarelu de diferite colori, tivitu fórté frumosu, ér' la gátu au salba de margele séu de monete. Femei mai cu stare pórtá haina si peptaru de matasa, ér' la gátu salba cu monete de aur. Fetele 'si impletescu perulu in doué cositie, cari atérna in josu, ér' nevestele pórtá o carpa pe capu. Barbati mai toti sunt ómeni mari si cu umeri largi, nici unulu nu cade in hectica, acea bóla acolo nu se cunósce.

Amblaiu peste estinsulu platou alu muntelui. Doui moti betrani se alipira lenga mine. Le placea atentiunea mea pentru tóte ceea si bucurosu 'mi dau deslusiri. Unulu admirá multu carticic'a mea de schítie. Am observatu, ca 'lu apucase curiositatea de a sci, ce scriu eu in ea. Dér' crediú, ca nu se cade a intrebá. Eu tocmai aruncasemu pe hartia desenulu muntelui din fa'ia si tieneamu inaintea betranului carticic'a deschisa.

„Dapoi, ca aici e vapsitu chiaru muntele satului nostru. Tocmai asiá unu vérfu are.” S'a bucuratu ca a nimerit'o, ér' pe mine incepú a me stimá fórté. Ajunseramu la unu colnicelu, pe care se aflá o mica cruce de lemn. „Acéla este unu mormentu”, dise elu. — „Dér' cine avú placerea selu ingrópe aici?” — „Aci se odihnesce unu bietu omu, pe care l'a ajunsu furtun'a in muntele acesta. N'a potutu scapá. L'a prinsu vertejulu si l'a trasnitu fulgerulu.” — „Asiá este, ca e primejdiosu a fi aci pe vreme rea?” — „Mórté fora scapare. Cu furtun'a vine vertejulu si cine ajunge in puterea lui, acéla e gata. Fulgerulu totdeanu lovesce in miidloculu vertejului. Asiá a patit'o si bietu omulu acést'a. Candu au datu nesce pastori de trupulu mortului, corbii se si apucaseru de elu. Dér' totusi l'au ingropatu frumosu. Si pop'a a venitú se-i dé cinstea cea mai de pe urma.”

Candu amu ajunsu la finea platoului pe unu vérfu de munte, am vediatu o statua. „Ce feliu de monumentu este acéla?” — „O! acela e mandri'a nóstra!” Cei doui betrani priveau intr'acolo cu suspine mute. „Pentru ce e asiediatu acolo?” — „Inaltiatulu nostru Imperatu de acolo s'a uitatu peste intréga tíera nóstra.”

M'am suitu la monumentu, de unde aveam o privire mareatia. Se vedeau cei mai frumosi munti ai Ardealului si cu telescopulu meu am vediatu Aradulu, Oradea-mare. Ap'a Muresiului celu linu se parea cá unu sierpe. Monumentulu facutu din granitu stá pe unu fundamentu grosu si inaltu cam de 2 stanjini. In vérfu se afla vulturulu cu doué capete. Din inscriptiunea deja stérta cu mare greutate se mai póte descifrá, ca a fostu redicatu in 1852, candu imperatulu Franciscu Iosifu, cercetandu Ardealulu, se sui si la acelu locu. Acésta cercetare o anuncia monumentulu.

„En' spunemi, mosiule, ai fostu si Dt'a pe aici, candu a venitú domnitoriulu?” — „Fost'am dieu eu, si póte chiaru pe loculu acést'a am statu. Am vediatu pe junele imperatu calarindu p'acelu munte pe mandru armasaru. L'am vediatu cum a datu man'a cu Axente (tribunu alu poporului in 1848). Hei ca pentru multu n'asi da-o. Maic'a mea a facutu balsosiulu (mancare de munte de faina de cucuruзу si untu), din care a mancatu imperatulu si l'a platitu cu cinci galbini. Numai totu n'a fostu cu cale, domnule, ca imperatulu si-a uitatu de Iancu*) ca dieu ar' fi potutu fi ómeni buni amendoi. — „D'apoi, mosiule, revoluti'a nu va adusu nici unu bine” — „Nu, domnule, e dreptu. Dér' de ar' mai suná odata buciumpul in muntii nostri si de ne ar' spune, ca tatalu poporului, imperatulu (niciodata nu dicea „regele”) e in primejdia, noi totusi totu asia ne amu purtá. Imperatulu e sfántu.

Mai politisá mosiulu cu mine puçinu si apoi ne intórseramu la loculu téggu, unde petrecerea curgea grosu. In patru locuri era musica. Antainu au intonatú diverse cantari poporale, apoi incepura a dice de jocu. Instrumentele erau de trei felii: violina, flauta si cobza. Tonurile, cari te invitá la jocurile Ardelean'a si Batut'a esiau destulu de bine din instrumentele caruntiloru lautari. Nici nu se socotira multu flacaii, ci se pusera in siru si cerura se se faca linisce. M'am asiediatu se privescu si me apucase puçina grija vedindu, ca feciorii, care de care apucara in mana cate-o béta ferecata. Dér' apoi ei n'aveau de gandu se se bata cu ele. Erau cam la doispreiece feciori, cari stau in miidlocu. Unulu dintre ei dedu semnulu si lautarii incepura. Jocara joculu loru traditionalu: Calusierulu. Acesta este unu dantiu, care cere mare dexteritate, pe carea inse voinicii feciori o documentara pe deplinu.

La Calusieru femeile nu iau parte, este dantiulu fecioriloru, acestia 'lu jocu invertindu bétele d'asupra capului loru. Candu se ostenira, intrerupsera joculu, se odihnira puçinu si apoi cu poteri innoite se apucara de Ardelean'a. Flacaii si acésta o jocara frumosu, dér' cá se spunu adeverulu — joculu femeiloru mi s'a parutu fara gratia.

Am privitu lungu timpulu la jocatorii, candu unulu din Ciceronii mei me intrebá: „D'apoi Dt'a de ce nu joci? Pentru omu tineru se cade dieu a invérta fetele. Sunt aici si pentru domni, en' privescu in drépt'a.” Mi arata pe fat'a judelui romanu din Vidr'a, bogatu fórté, in a carui casa dupa cumu mi se spusé a fostu si Jókai, candu venise se culéga materia pentru vre'unu romanu. In numele domnului, m'am decisu. Apoi ce caricaturi am facutu eu si ce cunste avú Ardelean'a cu mine, scia bunulu Ddieu. Mosiulu meu me laudá dicédu, ca asiú fi bunu de fecioru de motiu. Prindiendu curagiú am si provocatu pe o fata curatica, care inse nu parú de locua fi incantata, ca unu domnu binevoise a luá notitia de ea. Nu dupa mine asteptá ea, cá se o jocu, ci dupa unu altu fecioru fara semenu.

„En' spunemi cum te chiama” o intrebaiu. Ea mi respunde cu voia rea: „Marian'a” — „Ei bine frumoá Mariana, de ce nu esci mai vesela?” — „Nu mi place se

) Aici Sarkadi face unu semn si dice: „Iancu a fostu regele muntiloru acestora, care a jocatu in Transilvani'a intre moti rolulu de conducétoriu. Mai tardiu tienendu-se insielatu, ca-ci nu l'au remuneratu) s'a datu beuterei si a nebunitu. Dupa cum scimu, nu mai traiesce.” Trad.

*) Trebuie se observamu la notitia acést'a a dlui Sarkadi in interessulu adeverului istoricu, ca fericitul Iancu a respinsu chiaru ori-ce remuneratiune personala cu cuventu, ca s'a luptatu pentru drepturile poporului si ca poporul se fia remuneratu. Red.

jocu." — „Póte, ca cu mine nu? Apoi vedi, eu nici nu vreau se me mai duc de aici acasa, vinu in satulu vostru cá dascalu, eara Dt'a vei fi . . . — „Mérgea domnisoriulu numai acasa frumusielu la taica-seu si maicas'a, noi avemu dascalu." — „Asia dér' vinu cá carciumaru, dér' numai pentru Dt'a." — „Ba diu pentru aceea se nu vini!" Asta n'o mai dise Mariana, ci unu fecioru, care audise pana in fine galanterie mele glumetie.

Acest'a era asiadér' feciorulu, dupa care asteptá Marian'a. Eu 'mi gandeamu: nici fat'a acésta nu e frumós'a Elen'a, nici eu nu sum Paris, diu nu voi face pe muntele „Gain'a" unu resbelu troianu in miniatura. Mi-am luat catrafusele si am parasitu pe Marian'a, cá se prinda voia buna, eu me puseu a privi. Candu se finise joculu flacaulu Marianei veni la mine si me loví pe umeri in modu amicabile. „Dér' pentru asta nu te supera domnisoriule. Peste doue septemani bucuos te voi vedé la nunt'a mea, chiaru si de nu vei fi dascalu pana atunci." Apoi avú bunatatea a mi arata vreo cateva neveste tinere cá se mi petrecu cu ele. Numai cam cu grija — adaugá — ca motiulu nu prea scie de gluma.

Am vediutu si o mica incaierare. Doi ómeni cam bentu nu se prea poteau invoi si incepura a se certá. Neamurile adusera sucursu si ordinea numai cu pretiulu unoru capete sparte se potú restabilí. M'am mai uitatu odata impregiuru apoi am plecatu catra casa. Sórele de dimineția m'a gasitu pe drumu. Buciumulu pastoriulu salutá reversatulu dioriloru. Sórele apunendu inca me ajunse in drumu. Buciumulu bineventá crepuscululu de séra. Cugetele mele erau la tégulu de fete dela „Gain'a", unde diu nu sunt pentru ori-cine. CREDU, ca balurile de prin salónele din capitala mai curendu sunt téguri de fete. —

Liviu Branu de Lemeni.

Diverse.

(Balu in Alb'a - Iuli'a.) Comitétulu de primire la adunarea generala a Societatiei pentru fondu de teatru romanu invita la balulu, ce se va arangia cu ocaziunea acestei adunari in 17 Novembre 1878 st. n. in Alb'a-Iuli'a in sal'a chioscului promenadei din orasiu in favórea „Societatii pentru fondu de teatru romanu" si a soldatiloru raniti in Bosni'a. — Pretiulu de intrare: pentru persón'a 1 fl. v. a., pentru familia 2 fl. v. a. Oferte se primescu cu multumire si se voru publicá. Bilete de intrare se capeta in sér'a balului la cassa, pana atunci in negociatori'a d-lui Antonu Csiki. Inceputulu va fi la 8 óre sér'a. Din Ordinea de dantiu vedemu, ca jocurile se voru incepe cu „Ardelean'a", „Roman'a" se va jocá de 2 ori inainte si dupa pauza, ér' intre pauza se va jocá „Calusierulu" si „Batut'a" de 16 parchi. Balulu se va fini cu joculu „Hatiegan'a".

(Concertele filarmonice) arangiate de unu numeru insemnatu de tineri sub directiunea bravului maestru alu capelei orasiului Brasiovu A. Brandner voru avé loca in sal'a otelului Nr. 1 in 22 Nov. 14 Dec. a. c. si in 14 Ianuaru 1870. — Abonamentele se potu face dela 15 Nov. incependu la librari'a d. H. Zeidner tégulu graului. Pretiulu abonamentulu pentru tóte trei concertele este: pentru loculu I. de 3 fl. pentru loculu II de 2 fl. 40 cr. — Piesele ce se voru esecuta in aceste concertele voru fi: „Ouvertur'a la frumós'a Melusin'a" si „la Athali'a" de Mendelssohn; Ouvertur'a din „Tannhäuser" de R. Wagner; Simfoniile 2, 3 si 4 de Beethoven; Introductiunea din oper'a „Lohengrin" de R. Wagner; „Danse macabre" de Saint-Saëns si „marsiuulu de resbelu alu preotiloru" din „Athali'a" de Mendelssohn s. a. tóte dapa partitur'a originala.

(Musterii la diplomatie.) Sub acést'a rubrica scrie „Telegraphulu" din Bucuresci: „Se dice, ca guvernulu s'ar' fi ocupandu cu completarea personalulu nostru diplomaticu si se sustiue ca pentru unulu din posturile de primu-secretariu, la una din cancelariile cele mai importante, s'ar' fi presentandu, cá musteriu unu fostu functionaru, a carui tolerantia, mai sub tóte guvernele, in functiunile ce a ocupatu in tíera, a fostu unu lungu scandalu. Nè facemu dator'i'a a preveni in genere pe toti dnii ministrii si in particularu pe d. ministru de esterne, cá se nu cada in asemeni gresieli, pentru ca tienemu fórte multu, cá baremu faciá cu strainatatea, cá statu independinte, se debutamu mai bine de cum am debutatu adesea in tíera. Intielegemu, ca guvernulu intregu si d. ministru de esterne in particularu se voiesca a gasi pentru posturile de primu secretari din acei ómeni, cari se nu créda numai in salariile ce ar' primi, ci se mai aiba si ceva venituri proprie ale lor; si ca pentru acést'a, necunoscéndu póte indestulu áverea fiecarui'a, — lucru in adeveru cam

greu de cunoscutu la noi, ca-ci mai adesea acést'a apartiene de domeniulu misteriuului, — ar' fi luatú cá „criterium" viéti'a publica, ce ducú unii ómeni, cari se vedu, cheltuindu in drépt'a si in stang'a cam fora nici o socotéla. Ei, domniloru ministri! Déca acést'a ar' poté se ve serve cá „criterium" in alegerea, de care aveti necesitate, ve asiguramu, ca poteti fi insielati, ca-ci se nu perdeti din vedere, ca la noi in tíera sunt multi ómeni, cari n'au nici o avere si cu tóte acestea cheltuiescu cu desfrenu in desfrenari. Esemple: Observati iu capitala mai cu séma: Priviti unu domnu, care negociu nu face, mosii nu are, in functiuni nu se afla, banchieru nu este, vre-unu Goth'a séu Hamburg n'a castigatu, si cu tóte acestea dejuna la Hugues, prandiesce la Broft, se imbraca la Prinzián si la Frank, face voiagiuri cá unu milionaru englesu si . . . de felu e unu birsanu. Ei, de unde bani? Negresitu din „ghesiefuri" si din „facemu treburi". Vedeti pe unu altulu, simplu functionariu pana mai deuna-di, cu salariu numai de 700 lei si pe 700 lei 12 sequestre; dér' cu tóte astea, tóta diu'a in birje fora numeru, platita cu 50 napoleoni pe luna, dejunuri si prandiuri numai de vñaturu, beuturi numai din pivnitie straine rezervate, doue trei Afrodite schimbate pe septemana, plusu o Aspasia. Ei bine, de unde suatori? Trebuie se fi fostu vamesiu mai mare, peste vamesii mai mici, afirma tóta lumea. Éca dér' demonstratu pe scurtu, ca nu toti cati cheltuiescu bani, cheltuiescu din banii lor. Nu dicemu, ca, cá se póta cineva cheltui multu, fora se aiba ceva, nu se cere óre-care sciintia diplomatica, de óre-ce diplomati'a e o adeverata siretenia; dér' nu amu dorí niciodata, cá diplomati'a nóstra in politica se-si recruteze reprezentantii dintre acestu soiu de diplomati. Mai bine voimu, cá fraculu oricarui functionaru diplomaticu se fia patatu si fruntea curata, de catu fruntea se fia patata si fraculu curatu."

(Furtuna si zapada in Vien'a.) In nóptea de Sambata spre Dumineca a eruptu deodata cu mare putere elementara o furtuna din cele mai infricosiate asupra Vienei, acoperindu deodata totu orasiulu de-o zapada de doue urme de grósa astfeliu, incatu pe trotoare numai potea amblá nimeni, ca-ci de pe coperisiele caseloru cadeau lavine intregi de zapada. Zidurile erau acoperite cu-o cója grósa de zapada inghiaçata. Multi din stalpii telegrafici, impovarati de zapada au caditu, ér' firele telegrafice prin unele locuri fura de totu incurcate si stramutate dela unu locu la altulu. „De mai multe óre, scrie „Presse", nu mai avemu nici unu feliu de comunicatiune telegrafica cu esternulu. Elementele érași au doveditu odata, ca sunt mai tari, decatu operele facute de man'a omului, o colossala opera tehnica, retieau'a telegrafica a Vienei intinsa totu numai pe stalpi de feru a fostu in urm'a furtunei si a zapadii, ce a caditu in nóptea spre 3 Novembre, in timpu de 12 óre mai cu totulu distrusa." — Gradinile publice ale Vienei au fostu mai de totu devastate. Multime de pomi din tóte gradinile si mai toti pomii de pe Ringstrasse au fostu rupti din radacina. Frundiele erau inca pe arbori si ast'a a contribuitu la aglomerarea zapadii pe copaci. La ameadiu nu se vedeau pe alee decatu gramedi de crace rupte si tirite de furtuna. Tramwaurile, Omnibusele si birjele inca n'au mai potutu comunicá in diu'a aceea. Orasiulu oferea unu aspectu tristu si melancolicu, stradele cele mai frecventate erau mai de totu pustiite si pline numai cu zapada.

(Tacele de intrare la espositiunea din Paris) au adusu urmatoriulu venitu: in lun'a lui Maiu 1.278,860 franci, Iuniu 1.951,103 fr., Iuliu 1.823,176 fr., Augustu 1.969,335 fr., Septembrie 2.674,104 fr., Octobre 2.925,330 fr., in totalu 12.621,908 franci. Espositiunea dela 1867, care se deschisese inca din lun'a lui Aprilie si a duratu asiadér' 7 luni, a avutu unu venitu numai de 9.645,417 franci.

(Necrologu.) Romanii din cerculu Lapusiulu ér' au fostu loviti de crud'a sórte prin perderea nereparabila a prea bine meritatorulu si zelosiloru barbati Demetriu Varn'a, vice-protopopu, parochu in Lapusiulu rom. si fostu directoru la scól'a episcopala rom. din Lapusiulu ung., si Iuliu Popu de C.-Monosturu, vice-notariu alu comitatulu Solnok-Doboka. Ambii au fostu secerati de acelasu morbu, celu d'antaiu a repausatu in nóptea spre 25 Sept. a. c. in etate de 42 de ani, ér' alu douilea s'a mutatu la cele eterne in nóptea spre 8 Octobre in etate de 32 de ani. In celu d'antaiu amu perdutu unu preotu devotatu, amicu

alu poporulu, alu scóleloru si alu literaturii romane, ér' in alu douilea pe unu functionariu harnicu si dreptu. Pe amendouii deplangu consangeni, amici numerosi si poporulu romanu. — La inmormentarea m. o. d. Demetriu Varn'a in cimetierulu bisericeii din Lapusiulu romanu au fostu de faciá afara de mai totu clerulu tractualu si tóta inteligenti'a cerculu, si unu publicu fórte numerosu. Mare impressiune a facutu sosirea junimei studiósé dela scól'a episcopala rom. din Lapusiulu ung. sub conducerea neobositulu invetiatoriu Alesiu Latisiu, care a condusu chorulu scolariloru. Acestu choru a cantatu la finea vorbirei funebrele rostite cu elocintia oratorica de catra d. Eugeniu Sabo, professoru si preotu, unu imnu funebralu c'unu astfeliu de succesu, incatu au ramas uimiti si strainii. — Inmormentarea st. d. Iuliu Popu asemenea s'a seversitu cu mare solemnitate, asistandu deregatori ai comitatulu Solnok-Doboka, cari au pusu pe cosciugulu defunctulu in semnu de recunoscintia o cununa cu mai multe inscriptiuni. Din caus'a departarei potura participá numai professorii dela scól'a episcopala din Lapusiulu ung. Cuventulu funebralu s'a disu de catra cunoscutulu oratoru m. o. d. Ioanu Medanu, preotu gr.-c. din Magureni, ér' cu ertaciunile a fostu insarcinatu de catra on. familia d. E. Sabo, preotu si professore, care si cu acést'a ocaziune si-a arátatu capacitatea oratorica, sternindu lacrimi in ochii tuturoru. Chorulu vocalu a fostu condusu de catra bravii si demni invetiatori Alessiu Latisiu din Lap. ung. si Elia Popu din Siomecut'a mare, cu desteritate, indestulindu pe toti cei de faciá.

Unu amicu.

Ajutórie pentru raniti in Bosni'a.

Gelou, in 9 Octobre 1878.

(Urmare.)

4. Pe list'a subscrisei: Dela dómn'a Gurzo 50 cr., Popu nasc. Rosali'a Baldi 2 fl., Debor'a Miklos 2 fl., Michaelu Sindler 1 fl., Petrease Brezlo 1 fl., Stefanu Héczy 2 fl., Todoru Stanu 2 fl., Stefanu Lazaru 1 fl., Marie Popu 1 fl., N. N. 1 fl., baronulu Iosika Andor 1 fl., br. Iosika Gyula 1 fl., Ludovicu Bidermann 1 fl., Stefanu Asztalos 50 cr., dómn'a Bidermann 1 fl., Iosifu Toth 40 cr., Iulian'a Szabó 20 cr., Ros'a Orbán 20 cr., Martoniasé Bárdos 20 cr., Samet Naftalia 50 cr., Lil'a Szabó 20 cr., Martinu Bárso 50 cr., Andreiu Vincze Márton 10 cr., Davidóé Aronu 10 cr., Michaelu Biró 20 cr., Ludovicu Széles 40 cr., Georgie Toth 10 cr., Stefanu Kuhu 20 cr., Martinu Bárdos 25 cr., Franciscu Gurzo 41 cr., Marie Héczy 84 cr., din comuna Fenesiulu-romanu din bucatele adunate 14 fl., dela comuna Lon'a-sasésca pentru bucatele adunate 12 fl., dela comuna Somesiulu-rece si Somesiulu-caldu din bucatele adunate 3 fl. Cu totulu 51 fl. 80 cr. v. a.

5. Pe list'a dómnei Rosali'a Rosenberger n. Mátyás: Dómn'a Ázbej 1 fl., Mártonésa Ázbej 1 fl., Iacobu Capusianu 1 fl., Iosifu Nagy 40 cr., Alesandru Benedek 1 fl., Ladislau Horváth 1 fl., Paulu Maté 1 fl., Balintu Krobáth 1 fl., Georgie Biró 2 fl., Ludovicóé Goldstein 60 cr., Bert'a Kohn 5 fl., Neumann Bernád 2 fl., Salamon Josef 20 cr., din obiecte vendute 3 fl. Cu totulu 20 fl. 20 cr. si dela dómn'a Ignác Rosenberger 200, dela dómn'a colectanta 300 sugari.

6. Pe list'a dómneloru Csákány si Póchy: Dela Leopoldu Auer 2 fl., Martoniasé Amiras 60 cr., Sindler 20 cr., Chirileasa Pfalz 2 fl., Teresi'a Streck 1 fl., Ludovicóé Mártoni 1 fl., Csernik 50 cr., Tardi jun. 30 cr., Kmoch 40 cr., Balog Lajosné 1 fl., Samoila Goldfrid 30 cr., Colomanu Tothfalusi 30 cr., Iliésu Orosz 20 cr., preotésa de Deesi 2 fl., Stefanu Borbély 15 cr., Chirilésa Szöllösy 20 cr., Paulu Kovács 30 cr., Szatmári Etelka 10 cr., Susan'a Binder 10 cr., Laszlo Iosefné 10 cr., Agnet'a Szász 10 cr., Irimióé Bartha 50 cr., Iliase Sfírele 5 cr., Simioniasé Chimpianu 5 cr., Georgie Comanu 40 cr., Todoru Badae 20 cr., Georgie Maier 20 cr., Georgie Comanu 20 cr., Ioanu Hurvoanu 20 cr. Cu totulu 14 fl. 55 cr.

(Va urmá)

Rosali'a Popu nasc. Baldi, cassier'a comitatulu ajutatoriu.

Am deschisu

Cancelari'a advocatiale

in Brasiovu tégulu flosului (Flachszeile) Nr. 27 si primescu insarcinari in cause civile si criminale si in ori-care alta afacere advocatiale.

Dr. Nicolae Branu de Lemeni.

2—2

advocatu.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 8 Novembre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	60.85	Oblig. rurali ungare .	73.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	62.45	" " Banat-Timis.	79.50
Losurile din 1860 . . .	112.30	" " transilvane.	84.—
Actiunile bancei nation.	788.—	" " croato-slav.	74.75
" instit. de creditu	224.50	Argintulu in marfuri	100.—
Londr'a, 3 luni . . .	116.80	Galbini imperatesci .	5.60
		Napoleond'ori . . .	9.38
		Marci 100 imp. germ.	57.90

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioane Gótt si fiu Henriou.